

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

18 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 lutego 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej (... ..) Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 22 września 2021 r., I ACa 248/21,
w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko (... ..) Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od pozwanego banku na rzecz powoda kwotę
8100 zł (słownie: osiem tysięcy sto złotych) z odsetkami
w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia
od doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego orzeczenia tytułem
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Marta Romańska

Karol Weitz

Roman Trzaskowski

UZASADNIENIE

Powód W. K., po ostatecznym sprecyzowaniu żądania domagał się w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej (... ..) Bank Spółce Akcyjnej w W. ustalenia, że zawarta przez strony 29 czerwca 2007 r. umowa o kredyt hipoteczny jest nieważna oraz zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej kwoty 384 233,23 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 8 lutego 2007 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń.

Wyrokiem z 30 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił nieważność powołanej umowy (pkt I) i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II).

Sąd ustalił, że powód 29 czerwca 2007 r. zawarł z (... ..) Bankiem S.A. w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego banku) umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „(... ..)” waloryzowany kursem CHF w celu sfinansowania zakupu lokalu mieszkalnego nr [...], położonego w W. przy Al. (... ..) na kwotę 650 000 zł, przy czym kwota ta w walucie waloryzacji na koniec 12 czerwca 2007 r. wynosiła 286 646,67 CHF. Okres kredytowania wynosić miał 360 miesięcy i trwać od 29 czerwca 2007 r. do 15 lipca 2037 r. Kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Kwota kredytu wyrażona w CHF miała być określona na podstawie kursu kupna CHF banku. Raty kapitałowo-odsetkowe kredytu miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej banku, który ustalał tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia. Powód spłacał raty kredytu w złotych polskich. W okresie od sierpnia 2007 r. do listopada 2016 r. dokonał spłaty tytułem kapitału i odsetek kwoty w wysokości 370 670,03 zł. Pismem z 26 stycznia 2017 r. powód wezwał bank do zwrotu kwoty 370 670,03 zł pobranej od niego nienależnie przez bank, twierdząc, że umowa jest nieważna. Sąd ocenił, że w okolicznościach sprawy powód miał interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy. Wskazując, że powód powoływał się na bezskuteczność postanowień § 1 ust 3, § 7 ust 1, § 11 ust. 4, § 1 ust 3A, § 13 ust 6 § 3 ust. 3 umowy Sąd ocenił, że postanowienia te są sprzeczne z prawem i dobrymi obyczajami, gdyż odwołują się do jednostronnie ustalonej tabeli kursów sprzedaży walut kredytodawcy. Postanowienia te w istocie pozwalały bankowi na subiektywne,

tj. uzależnione wyłącznie od woli banku ustalenie wysokości świadczenia. Jako postanowienia, które nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodem będącym konsumentem, rażąco naruszające jego interesy, były to postanowienia niedozwolone. Stwierdzenie to dało Sądowi podstawę do wniosku, że wobec bezskuteczności klauzul waloryzacyjnych umowa nie może być utrzymana i zasadne jest ustalenie jej nieważności. W pozostałym zakresie, tj. w zakresie żądania zapłaty sąd uznał powództwo za bezzasadne i oddalił je, wskazując, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy strony powinny zwrócić sobie to, co wzajemnie świadczyły.

Apelację od wyroku z 30 grudnia 2020 r. wniosły obie strony. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 22 września 2021 r. zmienił wyrok z 30 grudnia 2020 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego banku na rzecz powoda kwotę 384 234,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 lutego 2017 r. do dnia zapłaty, oddalając apelację pozwanego banku w całości. Sąd Apelacyjny w zasadniczej części podtrzymał ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Dodatkowo ustalił jednak, powołując się na zaświadczenia wystawione przez pozwany bank, że powód uiścił tytułem spłat rat kredytu 370 670,03 zł oraz tytułem składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego 13 563,20 zł. Sąd Apelacyjny podtrzymał ponadto stanowisko Sądu pierwszej instancji o abuzywności kwestionowanych przez powoda klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowie kredytowej podkreślając w sposób szczególny brak dostatecznej informacji dla powoda o ryzyku walutowym związanym z ich zastosowaniem i przyjął, że umowa ta po wyeliminowaniu wskazanych klauzul musi być uznana za nieważną oraz że w wyniku tego zasadne było żądanie powoda zwrotu na jego rzecz świadczenia spełnionego przez niego w jej wykonaniu, jako świadczenia nienależnego.

Skargę kasacyjną od wyroku z 22 września 2022 r. wywiódł pozwany bank, zaskarżając wyrok w całości. Zarzucił naruszenie art. 278 w związku z art. 233 § 1 oraz art. 189 k.p.c., art. 69 ust 3 w związku z art. 75b Prawa Bankowego, art. 385¹ §1 k.c. w związku z art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13, art. 385¹ w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, i z art. 65¹ i z art. 65 §1 k.c., art. 385¹ §1 i art. 385² k.c., art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust 1 dyrektywy 93/13 i art. 358 §2 k.c. oraz z art. 69 ust 3 w związku z art. 75b Prawa bankowego, art. 385¹ §1 k.c. zdanie pierwsze i art. 385¹

§ 2 k.c., art. 385¹ §1 k.c., art 111 ust 1 pkt 4 w związku z art. 1 i z art. 5 ust 2 pkt 7 Prawa bankowego, art. 411 pkt 2 k.c., art. 481 w związku z art. 455 k.c. Na tych podstawach wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W obecnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, że nie jest możliwe utrzymanie umowy kredytowej takiej jak zawarta w rozpatrywanej sprawie, w razie stwierdzenia abuzywności jej postanowień kształtujących mechanizm waloryzacji lub indeksacji świadczenia kursem waluty obcej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., II CSK 282/18 nie publ. i z 13 maja 2022 r. III CSKP 293/22, nie publ. oraz z 6 czerwca 2023 r., II CSKP 950/22, nie publ.). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stanowisko to podziela. Gdy chodzi o kwestię abuzywności klauzul umownych rozpatrywanych w niniejszej sprawie, to wszystkie odnośne zarzuty kasacyjne są bezzasadne, albowiem ocena sądów obu instancji, że klauzule walutowe zawarte w spornej w niniejszej sprawie umowie mają charakter postanowień niedozwolonych jest oczywiście trafna i odpowiada utrwalonej już w tym zakresie judykaturze Sądu Najwyższego. Oparte na odmiennych założeniach zarzuty kasacyjne nie mogą zatem odnieść skutku.

Zarzucając naruszenie art. 481 § 1 w związku z art. 455 k.c. skarżący bank argumentował, że niezasadne było przyjęcie przez Sąd drugiej instancji wskazanego w wezwaniu do zapłaty dnia upływu terminu do zwrotu świadczenia jako początkowej daty liczenia odsetek w sytuacji, w której powód sformułował w pozwie roszczenie procesowe także na innej podstawie faktycznej i prawnej niż ostatecznie przyjęta przez sąd jako podstawa rozstrzygnięcia. Skoro powód wskazał jako podstawę faktyczną i prawną żądania nie tylko podstawę faktyczną i prawną, którą sąd przyjął za podstawę rozstrzygnięcia, to znaczy, że wskazał również tę podstawę, którą przyjął sąd, orzekając w sprawie. Innymi słowy, wydając orzeczenie sąd nie wykroczył poza podstawę faktyczną i prawną, którą wskazał również powód. Przesądza to, że omawiany zarzut nie mógł odnieść skutku.

Podnosząc zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. pozwany bank utrzymywał, że błędna była ocena Sądu co do istnienia po stronie powoda interesu prawnego w żądaniu ustalenia w sytuacji, w której mógł już formułować żądanie zapłaty. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już jednak wyjaśnione, że dopuszczalne jest wystąpienie z żądaniem ustalenia nieistnienia stosunku kredytu ze względu na nieważność umowy kredytu, nawet jeżeli stronie przysługuje roszczenie o zwrot świadczeń spełnionych na podstawie tej umowy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, nie publ., z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, nie publ. i z dnia 6 czerwca 2024 r., II CSKP 1166/22, nie publ.); dzieląc to rozumowanie należało uznać, że zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. pozbawiony jest podstaw.

Zarzucając naruszenie art. 278 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. skarżący bank twierdził, że Sąd drugiej instancji dokonując ustaleń faktycznych przekroczył granice swobodnej oceny dowodów. Zarzut ten nie może odnieść skutku już z tego powodu, że w postępowaniu kasacyjnym wykluczone są wszelkie zarzuty dotyczące oceny dowodów (art. 398³ §3 k.p.c.).

Wobec bezzasadności wszystkich zarzutów kasacyjnych skargę kasacyjną jako bezzasadną należało oddalić. Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ oraz art. 98 §1 i 1¹ w związku z art. 391 § 1 i z art. 398 ²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a.ł.]

Marta Romańska

Karol Weitz

Roman Trzaskowski